

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 9Co/114/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8613201985
Dátum vydania rozhodnutia: 10. 06. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Šebeň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:8613201985.1

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v právnej veci navrhovateľa: CD Consulting s. r. o., so sídlom Praha 3, 130 00, P. O. BOX: Nagano Office Center, K Červenému dvoru 3269/25a, Česká republika, IČO: 26 429 705, právne zastúpeného spoločnosťou Fridrich Paľko, s. r. o., so sídlom Bratislava 811 09, Grösslingova 4, IČO: 36 864 421, proti odporkyňi: D. T., nar. XX.X.XXXX, bytom T. XXX XX, Y. XXX/XX, štátna občianka SR, o zaplatenie 357,- eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Svidník č. k. 2C/105/2013-33 zo dňa 12.1.2015, takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok a vec vracia súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

Prvostupňový súd napadnutým rozsudkom zamietol návrh žalobcu (v ďalšom texte navrhovateľ - podľa terminológie Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 861/2007, v ktorom sa ustanovuje európske konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu - ďalej len Nariadenie) na uloženie povinnosti žalovanej (v ďalšom texte odporkyňa - terminológia podľa Nariadenia) zaplatiť zmenkovú sumu 357,- eur, zmenkový úrok vo výške 0,25 % denne zo sumy 397,- eur od 10.12.2009 do 21.10.2012, čo predstavuje sumu 1,039,15 eur, zo sumy 357,- eur od 22.10.2012 do zaplatenia, 6 % ročný úrok zo zmenkovej sumy 397,- eur od 23.2.2010 do 21.10.2012, čo predstavuje 63,61 eur a zo sumy 357,- eur od 22.10.2012 do zaplatenia, zmenkovú odmenu vo výške 1/3 % zmenkovej sumy, teda 1,32 eur.

Ako dôvod uviedol, že dňa 6.5.2009 bola uzavretá úverová zmluva č. 8560834, ktorou veriteľ POHOTOVOSTĚ s.r.o. poskytol úver vo výške 300,- eur odporkyňi. Odporkyňa sa zaviazala úver splatiť vo výške 588,- eur v 12 mesačných splátkach po 49,- eur. V zmluve nie je uvedený úrok. Je uvedený len poplatok vo výške 288,- eur, ktorý nie je konkretizovaný. V zmluve nie je uvedená ani RPMN, ani priemerná hodnota RPMN. V zmluve je uvedené, že finančné prostriedky sú poskytnuté na výkon povolania. Dňa 6.5.2009 vystavila odporkyňa vlastnú zmenku, obsahom ktorej je záväzok zaplatiť za túto zmenku pri predložení na rad spoločnosti POHOTOVOSTĚ s.r.o. , Pribinova 25, 811 09 Bratislava sumu 397,- eur, zmenkový úrok 0,25 % denne od 10.12.2009. Z rubovej strany zmenky vyplýva, že spoločnosť POHOTOVOSTĚ s.r.o. indosovala zmenku na rad navrhovateľa. Listina má znaky vzorového tlačiva, do ktorého boli rukou vpísané údaje: dátum a miesto vystavenia, identifikačné údaje vystaviteľa a jeho podpis. Zmenková suma vyjadrená číslom aj slovami a dátum začiatku úročenia zmenkového úroku sú v listine uvedené odlišným strojom písmom ako zvyšok vzorového tlačiva. Súd zastáva názor, že spotrebiteľovi sa musí poskytnúť ochrana pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami aj v prípade, ak sa uplatňuje právo zo zmenky. Stále je totiž potrebné aplikovať článok 6 ods. 1 Smernice Rady 93/13/EHS a chrániť spotrebiteľa pred neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Vychádzajúc z tohto princípu preto pri kolízii zmenkového práva so spotrebiteľskými právami žalovanej musí mať prednosť ochrana práv spotrebiteľa. Dohodu o vyplňovacom práve zmenky súd vyhodnotil ako neprijateľnú zmluvnú podmienku s poukazom na § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

Predmetná zmluva o spotrebiteľskom úvere totiž nemá obligatórne náležitosti, ktoré sú uvedené v § 4 ods. 2 písm. g), h), i), j) zákona č. 258/2001 Z. z., čo spôsobuje, že úver sa považuje za bezúročný a bez poplatkov, a teda spotrebiteľ má vrátiť len sumu poskytnutého úveru. Zmenka však túto skutočnosť nezohľadňuje a dokonca umožňuje aj vymáhať zmenkový úrok 0,25 % denne, čo je ročne 91,25 %. Nepochybne takýto zmenkový úrok je v rozpore so zásadou dobrých mravov, čo spôsobuje jeho neplatnosť (§ 39 a § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Dohoda o vyplňovacom práve zmenky bola uvedená vo VÚP, teda formulári, ktorý spracoval právny predchodca navrhovateľa a odporkyňa nemala možnosť ich ovplyvniť. Nepochybne táto podmienka nebola individuálne dojednaná a nepochybne spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov v neprospech spotrebiteľa práve pre nezohľadnenie práv spotrebiteľa a umožnenie vymáhať plnenia, ktoré sú v rozpore so zákonom (či už pre neplatnosť dohody o zmenkovom úroku, alebo pre dôsledok chýbajúcich obligatórných náležitostí zmluvy). Uvedená zmluvná podmienka je teda neplatná podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Ak je neplatná dohoda o vyplňovacom práve blankozmenky, neplatná je aj samotná zmenka. Poukázal v tejto súvislosti na právne závery rozsudku Najvyššieho súdu SR 4Obdo 161/2007 zo dňa 6.5.2008, rozhodnutie ESD sp. zn. C419/2011 zo dňa 14.3.2013. Dohodu o vyplňovacom práve blankozmenky, a tým aj samotnú zmenku, možno považovať za neplatnú aj pre obchádzanie zákona (§ 39 OZ). K vystaveniu zmenky navyše došlo aj v rozpore so zákonom, konkrétne § 4 ods. 6 zákona č. 258/2001 Z. z.. Podľa neho, pri zabezpečovacej zmenke zmenková suma v čase vyplnenia zmenky nesmie presiahnuť aktuálnu výšku nesplateného spotrebiteľského úveru a príslušenstva vo výške maximálne 30 % poskytnutého úveru. V danom prípade odporkyňa bol poskytnutý úver vo výške 300,- eur, z čoho 30 % je 90,- eur. Zmenka mohla byť vystavená len na sumu 90,- eur, vystavená však bola na sumu 397,- eur.

Výrokom označeným ako II. nebola odporkyňa priznaná náhrada trov konania s tým, že navrhovateľ nemá právo na ich náhradu.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ. Navrhol rozsudok zmeniť tak, že návrhu na uplatnenie pohľadávky sa v celom rozsahu vyhovie a uplatnil si náhradu trov odvolacieho konania. Ako dôvod uviedol, že ani on, ani odporkyňa nenavrhli dokazovanie úverovou zmluvou, exekučným spisom a ďalšími listinnými dôkazmi. Dokazovanie v sporovom konaní je ovládané prejednávajúcou zásadou, čo znamená, že súd vychádza len zo skutočností tvrdých účastníkmi a vykonáva len tie dôkazy, ktoré účastníci navrhli. Navrhovateľ predložil súdu ako dôkaz o svojich nárokoch platnú zmenku, ktorá spĺňa všetky formálne a materiálne náležitosti predpokladané zákonom 191/1950 Zb., čím dokázali jasne, úplne a zrozumiteľne svoje právo na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva. V danej veci súd mohol a mal rozhodnúť o práve na úhradu zmenkovej sumy a jej príslušenstva len z predloženej zmenky. Odporkyňa mohla na základe článku 5 ods. 3, ods. 6 Nariadenia vzniesť námietky voči zmenke. Ak tak neurobila, musia byť akékoľvek iné námietky odmietnuté, a to z dôvodu uplatnenia koncentračnej zásady konštruovanej v Nariadení. Súd nie je legitimizovaný na to, aby postupom podľa § 120 ods. 1 veta 1 in fine

O.s.p. vznášal námietky voči zmenke za odporkyňu. Ak tak súd učinil, ide o porušenie princípu kontradiktórnosti súdneho konania a rovnosti účastníkov konania. Súd z vlastnej iniciatívy, bez návrhu odporcu a bez legitímneho podnetu na ťarchu navrhovateľa, vykonal dokazovanie, ktoré údajne preukázalo charakter odporkyne ako spotrebiteľa. Odporkyňa sa tejto obrany žiadnym spôsobom nedovoľovala, uplatnenú pohľadávku nerozporovala, svojím

konaním ju prakticky uznala. Súd nevykonal žiadne dokazovanie nad rámec navrhnutých dôkazov v prospech uplatnenej pohľadávky, teda neobjektívne podporil odporkyňu. Súd dospel k rozhodnutiu na základe aplikácie nesprávnych právnych predpisov, ako aj nesprávnej interpretácie príslušných právnych predpisov Európskej únie. Navrhovateľ je majiteľom zmenky na základe indosamentu a nie je účastníkom akéhokoľvek spotrebiteľského vzťahu. Zmenka je bez väd, ktoré by ju činili neplatnou, čo skonštatoval aj prvostupňový súd. Je samostatným abstraktným záväzkom neakcesorickej povahy. Nie je možné ju spájať, či podmieňovať inými okolnosťami, než sú na zmenke uvedené. V tejto súvislosti poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008. Je prípustné za určitých okolností uplatňovať tzv. kauzálne námietky voči navrhovateľovi, avšak námietka musí byť vznesená zo strany odporcu, a predovšetkým odporca nesie dôkazné bremeno na preukázanie svojich tvrdení. Nie je prípustné, aby iniciatívu na seba (proti vôli odporcu) prevzal súd. Námietky majú hmotnoprávny charakter, a preto v záujme zachovania rovnosti strán súd nie je oprávnený odporcu na nich ani upozorniť (§ 5 ods. 1 O.s.p.). V danom prípade súd porušil túto povinnosť prekročením § 5 ods. 1 O.s.p.. Zákon o spotrebiteľských úveroch 258/2001 pripúšťal, aby na zabezpečenie svojich nárokov zo spotrebiteľského úveru bola vystavená zmenka. Prípustné sú akékoľvek zmenky, akékoľvek doložky,

teda aj blankozmenky s úpravou vyplnenia zmenky v dohode o vyplňovacom práve. Z formulácie § 4 ods. 6 a použitia spojenia „v čase vyplnenia“, „vyplnenú veriteľom“, je zrejmé, že zákonodarca pripúšťal, že zmenky budú vyplňované dodatočne po vystavení, pretože inak by použil spojenie „v čase vystavenia“. Pokiaľ ide o charakter zmenkových záväzkov, poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu ČR zo dňa 22.8.2012 sp. zn. 25Cdo/1859/2000. K odkazu prvostupňového súdu na rozhodnutie vo veci C/419/11 je toho názoru, že v uvedenej veci je riešená celkom odlišná prejudiciálna otázka, než by sa mohla týkať prejednávanej veci. V uvedenom konaní bola riešená situácia, či vôbec súd má právomoc o žalobe konať a rozhodnúť. Súdny dvor sa zaoberal postavením odporcu ako spotrebiteľa iba z dôvodu, že tento namieta svoje postavenie a zároveň uvádza svoje bydlisko v I. a napádal právomoc Mestského súdu v Prahe konať o návrhu na vydanie zmenkového platobného rozkazu v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 44/2011. Rozsudok C/419/11 sa týka odlišných právnych predpisov Európskej únie, pričom Súdny dvor v bode 38 rozsudku uvádza, že „v každom prípade na preukázanie postavenia spotrebiteľa v zmysle článku 15 ods. 1 Nariadenia č. 44/2011 nepostačuje len okolnosť, že zmenkový ručiteľ je fyzickou osobou“. Pokiaľ prvostupňový súd odkazuje na rozhodnutie nemeckého Najvyššieho súdu roku 1965, tak toto rozhodnutie nie je aplikovateľné na prejednaný prípad, keďže v tom čase prakticky neexistovalo Európske spotrebiteľské právo, na ktorom súd založil svoje rozhodnutie. Záver prvostupňového súdu, že dohodnutý zmenkový úrok vo výške 0,25 % je v rozpore s dobrými mravmi, navrhovateľ uviedol, že zmenku vystavila odporkyňa. Túto dobrovoľne podpísala. Sadzba zmenkového úroku bola napísaná na zmenke a bola známa v čase vystavenia zmenky. V ďalšom poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5Obo/3/2008 zo dňa 22.10.2008, rozsudok Najvyššieho súdu ČR z 22.8.2002 sp. zn. 25Cdo/1839/2000, rozsudok Okresného súdu Lučenec zo dňa 13.2.2014 sp. zn. 13C/88/2013, rozsudok Okresného súdu Revúca zo dňa 6.3.2014 sp. zn. 3C/853/2013, rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 11.2.2014 sp. zn. 8C/198/2013, rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 5.2.2010 sp. zn. 5Co/16/2010, uznesenie Krajského súdu v Prešove sp. zn. 10Co/79/2013 zo dňa 5.9.2013 a uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 43CoZm/10/2013 zo dňa 21.11.2013.

Odporkyňa sa k podanému odvolaniu nevyjadrila.

Odvolačný súd preskúmal napadnuté rozhodnutie bez nariadenia odvolacieho pojednávania. Dospel totiž k záveru, že napadnutý rozsudok nie je možné ani potvrdiť, ani zmeniť. Preto napadnutý rozsudok preskúmal na neverejnom zasadnutí bez zopakovania a doplňovania dokazovania vykonaného predtým prvostupňovým súdom. Pri preskúmaní napadnutého rozsudku bol odvolací súd viazaný dôvodmi podaného odvolania do tej miery, že nebol oprávnený tento rozsudok preskúmať z iných dôvodov, než ktoré boli výslovne uvedené v podanom odvolaní. Výnimkou sú však vady konania, pokiaľ mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 212 ods. 1, 3 O.s.p.). Po takomto preskúmaní napadnutého rozsudku dospel odvolací súd k záveru, že odvolanie navrhovateľa je v konečnom dôsledku čiastočne opodstatnené. Prvostupňový súd vec nesprávne právne posúdil. Navyiac sa pri rozhodovaní dopustil procesných pochybení, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci.

Rozsah preskúmajacej právomoci odvolacieho súdu bol zásadným spôsobom obmedzený v dôsledku toho, že odporkyňa nevyužila svoje právo dané jej v článku 5 ods. 1, 2, 3 Nariadenia, a to podať v lehote 30 dní po doručení tlačiva návrhu na uplatnenie pohľadávky odpoveď na podaný návrh. Tlačivo návrhu aj s jeho prílohami, ako aj tlačivo C, ktoré malo byť použité na uvedenú odpoveď, bolo doručené odporkyňi dňa 1.8.2014. Odporkyňa sa v lehote nasledujúcich 30 dní nevyjadrila. Urobila tak až dňa 12.1.2015 na pojednávaní, ktoré prvostupňový súd nariadil vo veci. Vtedy sa obmedzila na konštatovanie, že skutočne si zobrala spomínaný úver a tento riadne nesplácala. Nevedela však konkretizovať výšku zostatku úveru. Podpisovala listiny, ktoré jej pripravil dealer, ale ani doposiaľ nevie, čo je to zmenka. Táto výpoveď odporkyne vzhľadom k jej oneskorenosti, ale aj vzhľadom k jej obsahu je pre rozhodnutie súdu právne irelevantná.

Nedodržanie lehoty stanovenej pre odporkyňu v článku 5 ods. 3 Nariadenia má za dôsledok, že súd bol povinný rozhodnúť vo veci za podmienok upravených v článku 5 ods. 1 a článku 7 ods. 3 Nariadenia. Nezaslanie odpovede odporkyňi na podaný návrh navyiac znemožňuje odvolaciemu súdu preskúmať rozsudok súdu prvého stupňa z dôvodov, ktoré by odporkyňa uviedla až v prípadnom ňou podanom odvolaní. V preskúmajanej veci však odvolanie proti rozsudku súdu prvého stupňa podal navrhovateľ. Preto odvolací súd je povinný preskúmať tento rozsudok z dôvodov uvedených navrhovateľom.

Navrhovateľ ako právnická osoba so sídlom v Českej republike podal dňa 28.3.2013 na Okresnom súde vo Svidníku návrh na začatie konania proti odporkyni s bydliskom na území Slovenskej republiky podľa Nariadenia o európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu. Prvostupňový súd tento návrh na predpísanom tlačive doručil dňa 1.8.2014 do vlastných rúk odporkyne. Odporkyni tak vzniklo právo v lehote 30 dní po doručení tlačiva vyplniť časť II. vzorového tlačiva C tvoriaceho odpoveď a v prípade potreby poskytnúť všetky príslušné podporné dokumenty a zaslať ich späť súdu. Takisto mohla svoje stanovisko

v tej istej lehote zaslať súdu akýmkoľvek iným vhodným spôsobom. V tejto odpovedi mala odporkyňa právo uviesť všetky právne dôležité dôvody a výhrady týkajúce sa podaného návrhu. Odporkyňa toto svoje právo nevyužila, keď po prvýkrát sa vyjadrila až na pojednávaní dňa 12.1.2015. V dôsledku toho vznikla prvostupňovému súdu povinnosť v súlade s článkom 7 ods. 3 Nariadenia pridať rozsudok o pohľadávke, a to na základe podkladov, ktoré má k dispozícii.

V súlade s článkom 17 ods. 1 Nariadenia, Slovenská republika informovala Komisiu o tom, že na základe procesného práva Slovenskej republiky bude možné v súlade s článkom 17 Nariadenia podať opravný prostriedok „Odvolanie“ (§ 201 a nasl. O.s.p.) na „krajské sudy“. Odvolacie konanie začaté odvolaním podľa článku 17 Nariadenia sa uskutočňuje podľa procesného poriadku Slovenskej republiky (čl. 19 Nariadenia), avšak len za podmienky včasného podania odpovede odporcom (článok 5 ods. 3 Nariadenia).

Konanie pred súdom prvého stupňa podľa Nariadenia nahrádza prvostupňové konanie podľa Občianskeho súdneho poriadku platného na území Slovenskej republiky. Prvostupňový súd je povinný viesť konanie podľa Nariadenia aj v prípade, že odvolací súd zruší jeho predchádzajúce rozhodnutie vo veci samej. V prípade podania odvolania podľa článku 17 Nariadenia, rozhoduje odvolací súd Slovenskej republiky podľa procesného práva Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia). Jedná sa predovšetkým o ustanovenia upravujúce odvolacie konanie v drobných sporoch (§ 214 ods. 1 písm. b) O.s.p.), ale aj o ustanovenia § 205a ods. 1 O.s.p. o podmienkach prípustnosti uvádzania v odvolaní nových skutočností, alebo dôkazov, § 213 ods. 1 O.s.p. o viazanosti odvolacieho súdu skutkovým stavom zisteným súdom prvého stupňa, či § 214 o podmienkach, za splnenia ktorých môže odvolací súd rozhodovať bez nariadenia odvolacieho pojednávania.

Cieľom prijatia Nariadenia bolo zjednodušenie a zrýchlenie cezhraničného konania v spotrebiteľských a obchodných veciach s nízkou hodnotou sporu (bod 4 Preambuly Nariadenia). Cieľom takéhoto konania by mal byť zjednodušený prístup k spravodlivosti. Narušenie hospodárskej súťaže na vnútornom trhu pre nerovnováhu vo fungovaní procesnoprávných prostriedkov poskytovaných veriteľom v rôznych členských štátoch, vedie k potrebe prijatia právnych predpisov Spoločenstva zaručujúcich rovnaké podmienky pre veriteľov a dlžníkov v celej Európskej únii (bod 7 Preambuly Nariadenia). V záujme uľahčenia uznávania a vykonávania rozsudku by sa mal rozsudok vydaný v jednom členskom štáte v Európskom konaní vo veciach s nízkou hodnotou sporu uznať a byť vykonateľný v inom členskom štáte bez potreby doložky vykonateľnosti, a bez akejkoľvek možnosti namietat' proti jeho uznaniu (bod 30 Preambuly Nariadenia).

Nariadenie upravuje cezhraničné spory výslovne aj v spotrebiteľských veciach. Preto rozsah dokazovania a preskúvania aj spotrebiteľských vecí prvostupňovým súdom musí sa dôsledne riadiť Nariadením. Len odvolacie konanie začaté odvolaním podľa článku 17 Nariadenia sa riadi Občianskym súdnym poriadkom (zákon číslo 99/1963 Zb.).

Pre rozhodnutie súdov v preskúmvanej veci má zásadný význam bod 31 Preambuly Nariadenia, podľa ktorého „mali by existovať minimálne požiadavky na preskúvanie rozsudku v prípadoch, keď odporca nebol schopný pohľadávku poprieť. Vychádzajúc z citovaného ustanovenia, ako aj z článku 7 bod 3 Nariadenia, má odporca, ktorý nevyužil svoje právo na odpoveď k podanému návrhu v stanovenej lehote 30 dní síce právo podať odvolanie proti rozsudku súdu podľa článku 17 Nariadenia, avšak v takom prípade môžu byť právne relevantné len tie odvolacie dôvody, ktoré uvádza článok 18 Nariadenia. Na iné odvolacie dôvody, ktoré by odporca uviedol prvýkrát až v podanom odvolaní, nie je možné prihliadať.

Uvedené články nariadenia sú z hľadiska svojich účinkov čiastočne porovnateľné

s účinkami podania odporu proti platobnému rozkazu bez uvedenia dôvodov vo veci samej (§ 174 ods. 1, 2, 3 písm. d) O.s.p.).

Skutočnosti alebo dôkazy, ktoré neboli uplatnené pred súdom prvého stupňa, sú pri odvolaní proti rozsudku vo veci samej odvolacím dôvodom len za splnenia podmienok uvedených v § 205a ods. 1 O.s.p..

Vzorové tlačivo C na odpoveď odporcu (článok 5 ods. 2, 3 Nariadenia) obsahuje poučenie, že ak odporca neodpovie do 30 dní, súd vydá rozsudok. Aj keď toto poučenie nie je natoľko prepracované, ako poučenie uvedené v § 120 ods. 4 O.s.p., poskytuje odporcovi informáciu, že v prípade jeho nečinnosti bude vyhlásený rozsudok súdu na základe podkladov navrhovateľa bez ohľadu existujúce, no nepoužité dôvody na strane odporcu. Preto požiadavka „riadneho poučenia“ stanovená v § 120 ods. 4 a § 205 ods. 1 O.s.p. je splnená, pokiaľ bol odporca poučený podľa článku 5 ods. 3 a článku 7 ods. 3 Nariadenia. V tejto súvislosti treba znova zdôrazniť, že konanie pred súdom prvého stupňa sa uskutočňuje iba podľa Nariadenia. Len v prípade, že Nariadenie neustanovuje inak, riadi sa konanie vo veciach s nízkou hodnotou sporu v prvostupňovom konaní procesným právom Slovenskej republiky (článok 19 Nariadenia).

Nezaslanie odpovede odporcom v zmysle článku 5 ods. 3 a článku 7 ods. 3 Nariadenia, má teda účinky porovnateľné aj s nepredložením a neuvedením dôkazov a skutočností v zmysle § 120 ods. 4 v spojení s § 205a ods. 1 O.s.p..

Viazanosť prvostupňového súdu Nariadením sa týka tak podmienok dokazovania, ako aj nariadenia pojednávania (čl. 4 ods. 4, čl. 5 ods. 1 a čl. 9 Nariadenia).

Predmetom návrhu na začatie konania v danom prípade sú nároky zo zmenky uplatňované za podmienok uvedených v Nariadení. Nie je preto možné v tejto súvislosti aplikovať ustanovenia § 175 O.s.p. o zmenkovom platobnom rozkaze. Nie je však možné ani to, aby prvostupňový súd rozhodujúci o podanom návrhu, na ktorý odporkyňa neodpovedala v lehote 30 dní, posudzoval uplatnené nároky zo zmenky v rozpore s podmienkami upravenými v Zákone zmenkovom a šekovom č. 191/1950 Zb.. To platí aj v prípade, keď vystaveniu zmenky predchádzala spotrebiteľská zmluva. Zmenka je cenným papierom vydaným v zákonom stanovenej forme, ktorým sa určité osoby (zmenkoví dlžníci) zaväzujú majiteľovi zmenky zaplatiť v mieste a čase vyplývajúcom z listiny čiastku zmenkou určenú s tým, že ide o záväzky priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné. Abstraktnosť zmenky sa prejavuje tým, že zákon neviaže vznik zmenkových záväzkov na žiadne iné okolnosti, len na splnenie formalít, ktoré predpisuje. Jedná sa o platobný záväzok, ktorý nie je viazaný na iné vzťahy, ktoré inak medzi výstavcom a remitentom o vlastnej zmenke nepochybne existujú. Aj keby dôvod vzniku zmenky bol na nej priamo vyznačený, nemá to nijaký vplyv na existenciu zmenkových záväzkov.

V preskúmvanej veci prvostupňový súd zamietol podaný návrh v podstate z dôvodu neplatnosti dohody o zmenkovom vyplňovacom práve, ktorá by mala tvoriť súčasť Všeobecných podmienok poskytnutia úveru a súčasne aj súčasť zmluvy o úvere, ktorú uzavreli spoločnosť POHOTOVOST s.r.o., Bratislava a odporkyňa. Prvostupňový súd však mal k dispozícii len prvú stranu kópie tejto úverovej zmluvy, pričom jej druhá strana, na ktorej by sa mali nachádzať Všeobecné podmienky poskytnutia úveru, súčasť spisového materiálu netvorí. Len z iných podobných sporov týkajúcich sa toho istého navrhovateľa a nárokov zo zmieniek uplatňovaných podľa Nariadenia, je odvolaciemu súdu známe, že v bode 17 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru sa nachádza Dohoda o vyplnení zmenky v tomto znení: „Na zabezpečenie peňažného záväzku dlžníka ako vystaviteľa zmenky (ďalej aj ako vystaviteľ), vyplývajúceho z tejto úverovej zmluvy voči veriteľovi ako remitentovi (ďalej aj ako remitent), vystavil vystaviteľ zmenku, v ktorej nie sú vyplnené zmenková suma a dátum začiatku úročenia zmenkovej sumy. Zmluvné strany sa dohodli, že zmenkovú sumu vyplní na zmenke remitent najskôr v deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stane celý dlh splatný okamžite, t. j., kedy dlžník neuhradí včas 4 po sebe idúce splátky, poprípade uhradí len časti splátok alebo neuhradí včas poslednú splátku alebo časť splátky. Zmenková suma bude pozostávať zo sumy všetkých peňažných nárokov veriteľa voči dlžníkovi, ktoré veriteľovi vzniknú ku dňu vyplnenia

zmenky. Dátum úročenia zmenkovej sumy vyplní na zmenke remitent tak, že ním bude deň, kedy sa v zmysle bodu 4 týchto podmienok stal splatný celý dlh“.

Predmetom vyplňovacieho práva nebola výška zmenkového úroku 0,25 % denne, ktorá už v tom čase bola vypísaná na zmenke a ktorú odporkyňa ako takú ako vystaviteľka zmenky, podpísala.

Napriek tomu prvostupňový súd označil túto Dohodu o vyplnení zmenky za neprijateľnú zmluvnú podmienku aj z tohoto dôvodu. Na jednej strane tvrdil, že ide o ustanovenie, ktoré umožňuje požadovať od spotrebiteľa neprimerane vysokú sumu ako sankciu spojenú s nesplnením záväzku (§ 53 ods. 4 písm. k) Občianskeho zákonníka a článok 2 písm. a) Smernice 93/13/EHS v spojení s Prílohou ods. 1 písm. s)). Keďže však predmetom Dohody o vyplňovacom práve nebolo dojednanie výšky zmenkového úroku 0,25 % denne, je tento právny dôvod absolútne neprijateľný.

Podstata vyplňovacieho zmenkového práva spočíva v oprávnení majiteľa blankozmenky svojím úkonom, pozostávajúcim z doplnenia chýbajúcich častí, premeniť blankozmenku na cenný papier. Jedná sa o právo, ktoré prislúcha majiteľovi blankozmenky, ktoré musí byť nadobúdateľovi zmenky udelené jej vystaviteľom. Toto vyplňovacie právo nie je osobitným právom zmenkovým, ale má charakter práva všeobecnoprávneho. Neide o právo záväzkové, ale o špeciálne majetkové právo. Toto právo sa zakladá na dohovore medzi

osobou, ktorá zmenku podpísala a osobou, ktorá blankozmenku prijíma. Takáto dohoda by mala mať písomnú formu, táto nie je však podmienkou jej platnosti. Spravidla býva súčasťou inej zmluvy tak, ako tomu bolo v preskúmvanej veci. Dohoda o vyplňovacom práve, či

jednostranné prehlásenie vystaviteľa blankozmenky o vyplňovacom práve jej majiteľa, sú nevyhnutnou súčasťou vystavenej blankozmenky. Pokiaľ by takáto dohoda, či prehlásenie neboli urobené, zmenka ako cenný papier nevznikne. Vystaviteľ zmenky môže odovzdať spolu s nevyplnenou zmenkou prvému majiteľovi zmenky aj tzv. vyplňovacie prehlásenie s doložkou na zmenke o existencii tohto prehlásenia, ktoré upozorňuje každého budúceho

majiteľa zmenky o tomto vyplňovacom práve. Takýmto jednostranným prehlásením osoba podpísaná na zmenke oprávňuje ďalšieho majiteľa blankozmenky túto v chýbajúcich častiach v určitom rozsahu vyplniť. Takéto vyplňovacie prehlásenie ako vedľajšia listina ide spolu so zmenkou. Vyplňovacie právo nie je právom viaznucim na zmenke, nie je skutočným právom zmenkovým, je len právom so zmenkou súvisiacim. Toto vyplňovacie právo nezanká premlčaním, či odvolaním, ani úmrtím, alebo zánikom dlžníka alebo majiteľa blankozmenky, ale len vyplnením zmenky.

Vystaviteľ blankozmenky má právo podať námietku nesprávne vyplnenej blankozmenky. Námietka však prislúcha len tomu, kto sa podpísal na pôvodne nevyplnenú listinu zmenky. Táto námietku však môže byť úspešne použitá len v prípade, keď majiteľ nadobudol zmenku nedobromyseľne, alebo sa pri nadobúdaní zmenky previnil hrubou nedbalosťou (§ 10 Zákona zmenkového a šekového č. 191/1950 Zb.). V tejto súvislosti je možné poukázať na rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky SR 4/1999 č. 52. Podľa tohto rozhodnutia, ak vyplní majiteľ zmenku, ktorá už bola vydaná ako neúplná (blankozmenku) odlišne od dojednania o jej vyplnení, nie je z tohto dôvodu zmenka neplatná. Nesprávne vyplnenie zakladá námietku dlžníka v zmysle článku I. § 10 Zákona zmenkového a šekového. Takúto námietku môže vzniesť len samotný dlžník.

Aj keď by bola pôvodne neúplná zmenka vyplnená spôsobom odporujúcim vyplňovaciemu právu, stala sa z formálneho hľadiska skutočnou zmenkou a má všetky predpísané náležitosti. Majiteľ takejto zmenky má zásadne všetky práva s touto listinou spojené. Preto citované ustanovenie nepriznáva dlžníkovi právo namietat' neplatnosť zmenky ako takej. S tým súvisí dôkazná povinnosť na strane dlžníka. Ten musí namietat' a preukázať, že pôvodne šlo o blankozmenku, ktorá mala byť vyplnená inak. Toto právo mu však patrí len, ak je zmenka naďalej vo vlastníctve pôvodného majiteľa. Ak však bola zmenka rubopisovaná na ďalšieho majiteľa, bude treba ešte namietat' a preukázať, že tento nový majiteľ bol pri nadobúdaní zmenky nedobromyseľný, alebo že sa previnil aspoň hrubou nedbalosťou.

Výnimku z výlučného práva zmenkového dlžníka namietat' vady zmenky nie je možné vyvodit' ani z článku I. § 5 ZZŠ. Súd je však oprávnený aj bez námietky dlžníka správne vyložit' dobu povinnosti dlžníka platiť zmenkový úrok z údajov uvedených na vyplnenej zmenke.

Podľa tohoto ustanovenia úrok (na zmenke splatnej na videnie alebo na určitý čas po videní), beží až od dátumu vystavenia zmenky, pokiaľ nie je určený deň iný. U ostatných zmeniek (fixných a datazmeniek) platí prípadná úroková doložka za nenapísanú (čl. I. § 5 ods. 1 ZZŠ). Zmenka splatná na videnie (vistazmenka) je splatná pri predložení (čl. I. § 34 ods. 1 ZZŠ a tento okamžik je pre vystaviteľa zmenky v zásade neznámy. Naproti tomu je u fixných zmeniek, či datazmeniek splatnosť zrejmá už pri ich vystavení. Nič preto nebráni účastníkovi, aby prípadné úroky zahrnuli priamo do zmenkovej sumy. Úprava článku I. § 5 ZZŠ poskytuje možnosť určitého dorovnania zmenkám, ktoré majú neurčitú dobu splatnosti, teda aj vistazmenke vystavenej v tejto veci.

Úročenie sa môže začať najskôr dňom vystavenia zmenky. Vystaviteľom zmenky môže byť určený aj neskorší deň, ako napríklad deň, ktorým sa dlžník dostal do omeškania podľa bodu 4 Všeobecných podmienok poskytnutia úveru so zaplatením dlhu v preskúmvanej veci.

Takto určený úrok stanovený doložkou na zmenke je právne prípustný len do dňa splatnosti zmenky, t. j. do dňa predloženia vistazmenky na platenie. Počnúc dňom splatnosti zmenky vznikajú priamo zo zákona postihové práva podľa článku I. § 48 ZZŠ, vrátane práva na 6 % úrok.

Pokiaľ by úrok stanovený podľa článku I. § 5 ZZŠ mohol byť v zmenke určený až do zaplatenia zmenkovej sumy, boli by zmenky fixné a datazmenky výrazne znevýhodnené, keďže u nich po splatnosti zmenky vzniká nárok len v rozsahu postihových práv podľa článku I. § 48 ZZŠ, a teda len právo na postihový 6 % úrok.

Deň splatnosti vistazmenky nie je na nej uvedený. V preskúmvanej veci nie je zo spisu jednoznačne zistiteľné, kedy sa zmenka stala splatnou, t. j. kedy bola predložená majiteľom zmenky na zaplatenie. Len z podaného návrhu sa možno domnievať, že deň splatnosti zmenky je deň, od ktorého navrhovateľ požaduje od odporkyne zákonný 6 % úrok.

Majiteľ každej takejto zmenky vie z nej zistiť, že má právo na dohodnutý úrok odo dňa vyplnenia zmenky, teda odo dňa splatnosti úveru (pravdepodobne deň 10.12.2009) do dňa splatnosti zmenky (v danom prípade pravdepodobne do 23.2.2010). Tento záver vyplýva aj zo skutočnosti, že preskúmvaná zmenka neobsahuje údaj, že dojednaný úrok 0,25 % denne má byť platený až do zaplatenia.

Právnym dôsledkom takto vystaveného zmenkového úroku je, že z tejto zmenky pravdepodobne nevzniká jej majiteľovi po dni 23.2.2010, keď sa stala zmenka splatnou, okrem zákonného 6 % úroku ročne, nárok aj na dohodnutý úrok 0,25 % denne. Priznanie takéhoto úroku z hľadiska jeho účelu by malo blízko k úroku z omeškania (§ 369 ods. 1 Obchodného zákonníka), či k zmluvnej pokute (§ 300 - § 301 Obchodného zákonníka a § 544 až § 550 Občianskeho zákonníka).

Vyvstáva otázka, či súd môže v prípade pasivity účastníka k takémuto výkladu zmenky prihladať ex off. Odvolací súd je toho názoru, že to možné je a to hneď z dvoch dôvodov:

Závazky vyplývajúce z vyplnenej zmenky sú priame, bezpodmienečné, nesporné a abstraktné.

Remitent ako prvý majiteľ vlastnej zmenky a to viac indosant ako ďalší majiteľ, ktorý nadobudol už vyplnenú zmenku (ako v preskúmvanej veci), majú v rukách spravidla len listinu zmenky, v ktorej každé slovo má svoj význam a účel. O existencii väd oprávňujúcich vystaviteľa zmenky (emitenta) na vznesenie námietok relatívnych, kauzálnych, ale aj absolútnych, sa môže majiteľ dozvedieť len v prípade, že vystaviteľ zmenky takúto námietku v súdnom konaní uplatní. V dôsledku toho môže súd ex offo prihladať len k vadám zistiteľným z textu samotnej (už vyplnenej) zmenky, kde nejde o prejav vôle vystaviteľa zmenky, ale o vadu spochybňujúcu samotnú existenciu zmenky, či niektorej jej doložky. Jedná sa napríklad o chýbajúci podpis vystaviteľa zmenky, či o podpis, ktorý nie je vlastnoručný (§ 40 ods. 2 Občianskeho zákonníka), o zmenku, ktorá neobsahuje platobný príkaz, o zmenku s niekoľkými platobnými miestami, o chýbajúce označenie, že sa jedná o zmenku (čl. 5 § 1 ZZŠ).

Preskúmať platnosť písomnej dohody o vyplňovacom práve, či správnosť výšky dohodnutého zmenkového úroku uvedenej už pri vystavení zmenky, je možné len na základe námietky (či inak prejavenej včasnej formy nesúhlasu) dlžníka.

Súd je však oprávnený ex offio prihliadať na to, že zmenkový úrok (0,25 % denne) bol dojednaný len do splatnosti zmenky.

Každému dlžníkovi, či majiteľovi vistazmenky, u ktorej bol doplňovaný dátum splatnosti dojednaného zmenkového úroku, musí byť pri jej predložení na platenie zrejmé, že takto dojednaný úrok patrí len za čas do splatnosti zmenky. Zo zmenky nevyplýva, že by sa zmenkový úrok mal platiť až do zaplatenia zmenkovej sumy, ako sa toho domáha navrhovateľ vo svojom návrhu.

Odvolací dôvod pozostávajúci z tvrdenia o neplatnosti Dohody o vyplňovacom práve, nakoľko úverová zmluva by mala byť považovaná za zmluvu bez poplatkov a úrokov, je z hľadiska svojho obsahu námietkou o nesprávnom vyplnení blankozmenky v časti týkajúcej sa zmenkovej sumy. Súd však je oprávnený sa takouto námietkou zaoberať len v prípade, že ju dlžník uplatní v lehote stanovenej v právnom predpise, v danom prípade v lehote 30 dní od doručenia návrhu a tlačiva C odporkyni. Keďže v danom prípade odporkyňa v lehote stanovenej týmto predpisom nevzniesla žiadnu námietku, ba dokonca tak neurobila ani neskôr pri svojej výpovedi pred súdom, nebol oprávnený prvostupňový súd sa touto problematikou zaoberať.

Za nesprávny považuje odvolací súd aj právny dôvod tvrdenej neplatnosti zmenky pre rozpor s ustanovením § 4 ods. 6 zákona číslo 258/2001 Z. z. o spotrebiteľských úveroch v znení účinnom ku dňu uzavretia úverovej zmluvy. Z uvedeného ustanovenia výslovne vyplýva, že v prípade porušenia povinnosti pri vystavovaní zmenky, či jej vyplňovaní, v prípade blankozmenky vzniká dlžníkovi len právo na náhradu škody, a teda táto okolnosť nemá vplyv na platnosť samotnej zmenky.

Pretože prvostupňový súd pri svojom rozhodovaní vec nesprávne právne posúdil a navyše nedostatočne zistil skutkový stav, pričom odňal aplikáciu nesprávneho práva právo na súdnu ochranu účastníkom, musel byť celý napadnutý rozsudok v súlade s § 221 ods. 1 písm. f) a h) O.s.p. zrušený a v rozsahu zrušenia vec vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí o veci samej rozhodne prvostupňový súd aj o náhrade trov tohto odvolacieho konania, ale podľa článku 16 Nariadenia.

Tak ako bolo konštatované pre rozhodnutia súdov v tejto preskúmvanej veci má zásadný význam bod 31 Preambuly Nariadenia

Toto rozhodnutie prijal odvolací súd Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je odvolanie prípustné.